PUGGEHATTEN

3•92

PUGGEHATTEN

Mykologisk förening - verkar för

* en bättre kännedom om Skånes svampar
* ökade kunskaper om svamparnas betydelse i naturen
* en kartläggning av Skånes svampflora

Medlemsskap

Medlem blir Du genom att betala årsavgiften 75 kr för 1992 till postg **12 10 34-3**. Årsavgiften inkluderar PUGGEHATTEN, som utkommer med fyra nummer per år inklusive matrikel. Familjemedlemmar 10 kr per år.

Föreningens adress

Puggehatten Mykologisk förening, Botaniska muséet, Ö. Vallg 18, 223 61 Lund

Styrelse 1992

Sigvard Svensson (ordförande), Gyllenkroks allé 3, 222 24 Lund, 046-13 39 57, 11 07 16, arbetet: 10 40 61
Ulf Olsson (v. ordförande), Klockarev. 6E, 240 17 Södra Sandby, 046-516 82
Ragnhild Bengtsson (sekreterare), Trulstorp 3, Hurva, 241 94 Eslöv, 0413-314 74
Ingemar Robertsson (kassör), Gammalstorp 4 Pl 617, 242 95 Hörby, 0415-940 42, arb. 044-13 61 23
Arne Mattsson (ledamot), Skvaltv. 7, 240 10 Dalby, 046-20 08 53
Ingegerd Norin (suppleant), Kanslersv. 6, 237 00 Bjärred, 046-29 30 05
Bernt Hägg (suppleant), Mossbergagränd 5, 212 30 Malmö, 040-49 44 61

Redaktion

Ulf Olsson (redaktör), Klockarev. 6E, 240 17 S Sandby, 046-516 82
Anita Ireholm, Nehrmans väg 10, 223 60 Lund, 046-12 28 07
Ingegerd Norin, Kanslersv. 6, 237 00 Bjärred, 046-29 30 05
Mats Svensson, Magnus Stenbocksg. 4, 222 24 Lund, 046-12 83 97, arb. 10 49 68
Sigvard Svensson, Gyllenkroks allé 3, 222 24 Lund, 046-11 07 16, arb. 10 40 61

Adressändringar

anmäls till Bernt Hägg, Mossbergagränd 5, 212 30 Malmö, 040-49 44 61

Tryck

Kemicentrums reprocentral, Lund april 1992

Omslag

Teckning: December av Mats Svensson

PUGGEHATTEN GRATULERAR!

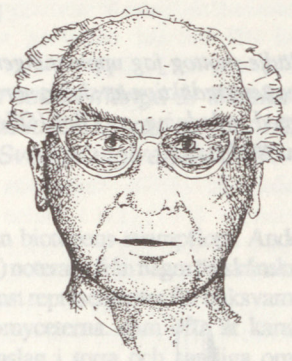

Puggehatten Mykologisk Förening vill i detta nummer av sin tidskrift med några artiklar hjärtligt hylla Olof Andersson (Svamp-Olle) på hans 80-årsdag den 17 december. Som framgår av artiklarna, vars författare är vänner och forskarkolleger till Olof, har hans vetenskapliga arbete betytt mycket för utforskningen av storsvamparnas utbredning och ekologi i Sydsverige. Olof Andersson är en föregångsman för mykologisk forskning vid Lunds universitet, där han var verksam på 1940- och 1950-talen. Majoriteten av storsvampssamlingen vid Botaniska museet i Lund har Olof som insamlare.

Vid sidan av sitt andra livsverk som biologilektor i Karlskrona har han fortsatt sitt forskningsarbete. Även efter sin pensionering har han skrivit vetenskapliga artiklar. Puggehatten önskar Olof Andersson fortsatt framgång i sitt viktiga arbete som mykolog och svampambassadör.

Redaktionen & Styrelsen

SVAMP-OLLE 80 ÅR

Uno Holmberg

Med glädje mottog jag uppmaningen från Puggehattens redaktion att skriva ner några rader med anledning av Olof (Olle) Anderssons 80-årsdag.

När jag höstterminen 1946 började mina studier i Lund, fanns på Botaniska institutionen fyra personer med namnet Andersson. Olle var den enda av dem, som inte ville byta ut sitt hedervärda namn. Olof Svampaeus kunde man likväl läsa på ett visitkort på hans dörr, ditsatt av någon studentikos skämtare. Det ändrades till Svamp-Olle, som snart blev ett välkänt begrepp bland biologerna.

Som amanuens och medhjälpare åt Olle vid ett flertal exkursioner under 50-talet lärde jag känna honom. Vi for land och rike runt med hans Ford Prefekt. Svampar är ju förgängliga ting, som snabbt måste tas om hand. I fina konvolut av vaxat papper samlades de in och överfördes sedan till stora papplådor i bilen. Olles forskarnit gjorde att han ofta efter varje dagsetapp tog fram mikroskopet och examinerade svamp ända till femtiden på morgonen.

Olle krävde mycket av sin omgivning men mest ändå av sig själv. Föreläsningar och kurser, som han höll i, gav alltid ett stort utbyte. Mykologin hade i honom tidigt fått en varm och hängiven förespråkare och forskare.

Den skånska svampfloran hör till hans älsklingsämnen. Han har dokumenterat den genom många fina färgfoton. Den konstnärliga ådran lyser igenom i hans bilder. Olle skapar skönhet men även vetenskaplig exakthet i sina Hasselbladsfoton. Text och bild om svamp i *Lilla Uppslagsboken* svarar Olle helt för med den äran. I den mycket omtyckta boken *Lömskt och Läckert* återfinns betydligt över hundra av hans färgbilder. I den förekommer också för första gången i något svenskt arbete utbredningskartor över lömsk flugsvamp och bolmörtsskivling. Kapitlet om giftsvampar och svampgifter är dessutom av stort värde. Svamparnas förekomst avhandlas i en annan uppsats med den borne ekologens säkra öga och omdöme. Olle har genom sin verksamhet i Lund fostrat en hel generation mykologer. Stor tacksamhet känner vi, unga då på 50-talet, som fick uppleva honom som akademisk lärare och forskare. Olof Andersson alias Svamp-Olle är i dag en känd och respekterad person i de vidaste svampkretsar, inte bara i vårt land utan långt utanför dess gränser.

SANDSTÄPPENS SVAMPAR

En jämförelse mellan Skåne och Öland

Mikael Jeppson

Mikael Jeppson är en välkänd mykolog, som sedan många år tillbaka speciellt ägnat sig åt buksvamparna. Han har publicerat en rad artiklar i ämnet och småskriften "Släktet Lycoperdon i Sverige" utgiven av SMF.

Sandstäpp är en karakteristisk vegetationstyp i östra Skåne. En av dess främsta kännare är Olof Andersson, som i sina publikationer ingående behandlat både dess kärlväxter och kryptogamer. Sandstäppsvegetationen (*Koeleria*-samhället eller *Koelerietum* i växtsociologisk terminologi) är en i Skandinavien mycket begränsad naturtyp med förekomster dels i östra Skåne, dels på östra Öland. Den karaktäriseras av växter som anpassat sig till en torr och utsatt miljö och många av dem visar mer eller mindre kontinentala utbredningsmönster. De flesta är också kalkgynnade. Dessa förhållanden gäller även biotopens svampflora. Andersson (1950a) noterade från några östskånska lokaler främst representanter för buksvamparna, gasteromyceterna, som ofta är karakteristiska inslag i torra och sandiga områden. Medan sandstäppsvegetationen i Skåne fått ganska stor uppmärksamhet bland mykologer, har de öländska lokalerna förblivit outforskade. I ett försök att råda bot på detta förhållande, har författaren under totalt fyra besök i ett sandstäppsområde i Gårdby socken på Öland noterat svampar, dels i *Koeleria*-samhället, dels i angränsande biotoper och vill här presentera en preliminär artlista och ett försök till jämförelse mellan de skånska och öländska förekomsterna. Läget av de undersökta biotoperna i Sydsverige framgår av figur 1. Inledningsvis några allmänna ord om sandstäppen på Öland.

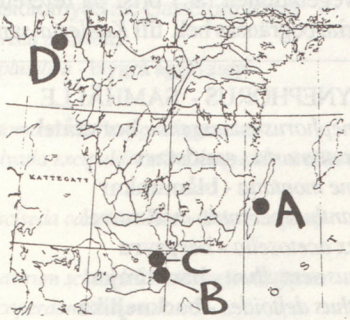

*Figur 1. Undersökta sandfältslokaliteter. A. Öland, Gårdby sn (*Koeleria- *och* Corynephorus *vegetation). B. Skåne, Ravlunda och Vitaby socknar, Havång-Vitemölla-området (huvudsakligen* Koeleria-*vegetation). C. Skåne, Maglehem sn, längs landsvägen ca 2 km SV om kyrkan (*Koeleria-*vegetation). D. Bohuslän, Tjärnö sn, Sydkoster, Kilesand (*Galium verum - Festuca ovina - Tortula ruraliformis-*vegetation).*

Öländsk sandstäpp

Den öländska sandstäppen är mycket sparsamt förekommande och är mestadels bunden till kulturskapade miljöer såsom nedlagda åkerfält och nu outnyttjade sandtäkter. Geografiskt uppträder den i det sandiga området norr om Gårdby på östra Öland (Mattiasson 1974). Området hyser en ört- och svamprik tallskog men på en större öppen betesmark norr om samhället, längs den forna banvallen, vid ett skjutfält och vid en parkerings- och rastplats längs landsvä-

gen finner man en mosaikartad vegetation med sandstäpp (*Koeleria*-samhälle), borsttåtelhed (*Corynephorus*-samhälle), ljunghed och fragment av ängshavretorräng. Av de två gräshedssamhällena är sandstäppen begränsad till basiskt underlag medan borsttåtelheden i allmänhet uppträder på surare sandjordar.

Koeleria-samhället på Öland (tabell 1) hyser för biotopen typiska arter (jämför Andersson 1950b, Pettersson 1965 och Selander 1987). De i Skåne förekommande *Ornithopus perpusillus*, *Silene conica*, *Astragalus arenarius*, *Anthericum liliago* och *A. ramosum* (dvärgseradella, sandglim, sandvedel, stor och liten sandlilja) lyser med sin frånvaro. Sandliljearterna finns emellertid på flera andra håll på Öland, kanske framför allt på alvaret. I bottenskiktet finner man på Öland liksom i skånska sandstäpper mossor som *Tortula ruraliformis* och *Rhacomitrum canescens*. *Corynephorus*-samhället hyser över hela sitt utbredningsområde (sandiga, ofta havsnära lokaler i nordvästra Europa) också en tämligen enhetlig flora. De öländska lokalerna visar härvidlag god överensstämmelse (tabell 1). *Corynephorus*-samhället och med detta närbesläktade växtsamhällen på sura sandjordar förekommer allmänt i hela södra Skandinavien och innehåller oftast arter som visar mer eller mindre oceaniska drag i sina utbredningar.

Svampflora

Enligt tabell 2 är några av de i Gårdby observerade arterna mykorrhizabildare med tall. De ingår med andra ord inte i den egentliga sandstäppsvegetationen. I de öppna markerna kan man skilja mellan ett artfattigt *Corynephorus*-samhälle och ett relativt artrikt *Koeleria*-samhälle. Denna kvantitativa skillnad är säkerligen skenbar på grund av allt för få observationstillfällen. Dock ser man en tydlig skillnad i de bägge biotopernas artsammansättningar: sällsynta gasteromyceter, *Crinipellis*- och *Lepiota*-arter med litoralkontinentala utbredningar (Dörfelt 1974, Jeppson 1989) i den kalkrika sandstäppen och frekventare arter som *Psilocybe montana* och *Marasmius scorodonius* i det surare *Corynephorus*-samhället.

En jämförelse med den östskånska sandvegetationen får i brist på referensmaterial begränsas helt till *Koeleria*-sam-

KOELERIA - SAMHÄLLE	CORYNEPHORUS - SAMHÄLLE
Koeleria glauca - **tofsäxing**	*Corynephorus canescens* - **borsttåtel**
Festuca polesica - **sandsvingel**	*Carex arenaria* - **sandstarr**
F. ovina - **fårsvingel**	*Jasione montana* - **blåmunkar**
Phleum arenarium - **sandtimotej**	*Scleranthus perennis* - **vitknavel**
Artemisia campestris - **fältmalört**	*Rumex acetosella* - **bergsyra**
Thymus serpyllum - **backtimjan**	*Thymus serpyllum* - **backtimjan**
Veronica spicata - **axveronika**	*Dianthus deltoides* - **backnejlika**
Pulsatilla pratensis - **fältsippa**	*Potentilla argentea* - **femfingerört**
Galium verum - **gulmåra**	
Berteroa incana - **sandvita**	
Sedum acre - **gul fetknopp**	

Tabell 1. Karakteristiska kärlväxter på öppen sandig mark i Gårdby sn, Öland. Noteringarna gjorda vid ett besök den 2 juli 1986.

Art	Biotop/ Observations-tillfälle	Anmärkningar
Basidiomycetes: Agaricales		
Chroogomphus rutilus - **rabarbersvamp**	P/4	MP
Crinipellis stipitaria - **stråbrosking**	K/4	På stänglar av malört
Cystoderma amianthinum - **ockragul grynskivling**	P/4	
Hygrophoropsis aurantiaca - **falsk kantarell**	P/3	
Hygrophorus hypothejus - **frostvaxskivling**	P/4	MP
Lactarius deliciosus - **tallblodriska**	P/4	MP
Lepiota alba - **vit fjällskivling**	K/4	
Arrhenia spathulata - **mosskantarell**	K/4	På mossan *Tortula ruraliformis*
Limacella illinita - **slemmig klibbskivling**	P/3,4	Se Jeppson & Jeppson 1991
Marasmius scorodonius - **lökbrosking**	C,K/4	
Paxillus atrotomentosus - **sammetsfotad pluggskivling**	P/3	På tallstubbe
Psilocybe montana - **strimmig slätskivling**	C/4	Tillsammans med mossan *Polytrichum piliferum*
Suillus granulatus - **grynsopp**	P/4	MP
Tricholoma terreum - **jordmusseron**	P/4	MP
Tricholomopsis rutilans - **prickmusseron**	P/3	På tallstubbe
Basidiomycetes: Gasteromycetes		
Bovista aestivalis	K/2,3,4	
B. plumbea - **blygrå äggsvamp**	K/1	I övergångszon mot ängshavretorräng
B. tomentosa - **kopparäggsvamp**	K/2	
Calvatia excipuliformis - **långskaftad röksvamp**	K/4	I övergångszon mot ängshavretorräng
Disciseda candida - **liten diskröksvamp**	K/1,2,3,4	Dessutom material i S, leg. K.-Å. Gustafsson 1975
Geastrum schmidelii - **dvärgjordstjärna**	K/1,4	Syn. *G. nanum*
Lycoperdon lividum	K/2	
L. perlatum - **vårtig röksvamp**	P/2,3	
Ascomycetes: Discomycetes		
Geopora arenicola - **sandskål**	K/3	

Tabell 2. Artlista från sandstäppsområdet norr om Gårdby på Öland. Biotoper: C= Corynephorus*-samhälle, K=* Koeleria*-samhälle, P=ängsartad tallskog, MP= mykorrhizabildare med tall. Observationstillfällen: 1=1986-07-02, 2=1987-10-03, 3=1989-10-08, 4=1990-10-19. S=Naturhistoriska Riksmuseet, Stockholm.*

hället. Andersson (1950a) rapporterar från östra Skåne *Disciseda bovista*, *D. candida*, *Geastrum minimum*, *G. schmidelii* (=*G. nanum*), *Tulostoma brumale* och *T. fimbriatum* (=*T. granulosum*). Av dessa har endast två observerats i Gårdby. Flertalet av dem (*Disciseda bovista* undantagen) påträffas dock i andra torrmarksbiotoper på Öland. Det rör sig då mest om alvarmarker och ängshavretorrängar, vilkas ekologiska betingelser i någon mån påminner om sandstäppens. I tabell 3 redovisas förutom Anderssons (l.c.) uppgifter också egna noteringar från den skånska sandstäppen gjorda under 1980-talet. Som en ytterligare referens har fynd gjorda i kalkhaltig sandfältsvegetation (med bl.a. *Galium verum*, *Festuca ovina* och *Tortula ruraliformis*) på Sydkoster i Bohuslän medtagits (se vidare Jeppson l.c.).

Försöker man sammanfatta tabell 3 kan man konstatera en stor överensstämmelse mellan Skåne och Öland. Huvudsakligen är det gasteromyceter som observerats i båda områdena. Dessa svampar kännetecknas av uttorkningståliga fruktkroppar som väl anpassat sig till ett liv i torra och mer eller mindre stäppartade miljöer. Detta gäller i viss mån även broskskivlingarna. Artsammansättningen visar också stora likheter med västkustens sandfältsvegetation och är nära besläktad (om än artfattigare) med svampfloran i verkligt kontinentala områden i Centraleuropa (Jeppson l.c.)

Sandstäppen i Sverige är att betrakta som en kulturprodukt men är inte desto mindre en hotad naturtyp med en begränsad areal. Den utgör en refug för ett antal kontinentala och värmeälskande svamparter som i Skandinavien når sina nordligaste utpostlokaler. Dessa arter är i allmänhet sällsynta och har i utkanten av sina livsrum få möjligheter till alternativa livsstrategier eller biotopval. De flesta

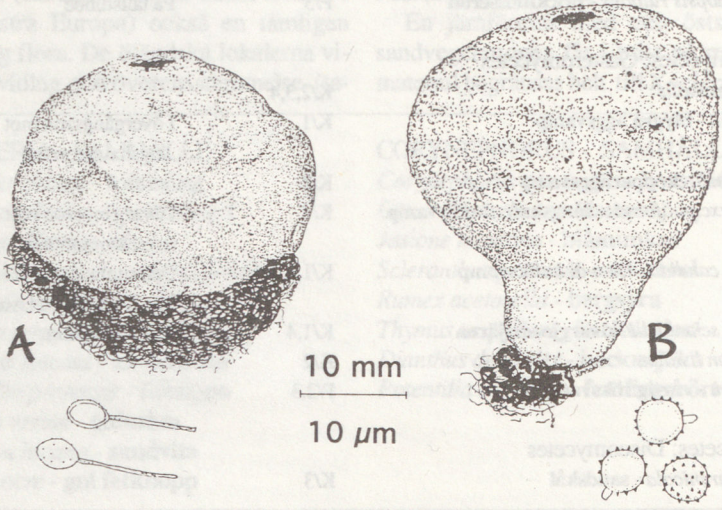

Figur 2. A. Bovista tomentosa *(Vitt.)Quél. B.* Lycoperdon lividum *Pers. - Fruktkroppar och sporer.*

SANDFÄLTSVEGETATION PÅ KALKRIK MARK Art	Lokaler				
	Öl., Gårdby	Sk., Ravlunda sn & Vitaby sn, Haväng - Vitemölla	Sk., Maglehem, 2 km SV kyrkan	Sk., Löderup sn, Backåkra	Boh., Tjärnö sn, Kilesand
Agaricales					
Crinipellis stipitaria - **stråbrosking**	x	x	x	-	x
Lepiota alba - ***vit fjällskivling***	x	x	x	-	-
Arrhenia spathulata - **mosskantarell**	x	-	-	-	x
Marasmius scorodonius - **lökbrosking**	x	-	x	-	x
Gasteromycetes					
Bovista aestivalis	x	x	x	x	x
B. plumbea - **blygrå äggsvamp**	x	x	-	-	x
B. pusilla - **sandäggsvamp**	-	x	x	x	-
B. tomentosa - **kopparäggsvamp**	x	-	-	-	x
Calvatia excipuliformis - **långfotad röksvamp**	x	x	-	-	-
C. utriformis - **skålröksvamp**	-	-	x	x	x
Cyathus olla - **blygrå brödkorgssvamp**	-	-	x	-	-
Disciseda bovista - **stor diskröksvamp**	-	A	-	-	-
D. candida - **liten diskröksvamp**	x	A	-	x	-
Geastrum minimum - **liten jordstjärna**	-	A	x	-	x
G. schmidelii - **dvärgjordstjärna**	x	x	x	-	x
Lycoperdon lividum	x	x	x	x	x
Tulostoma brumale - **stjälkröksvamp**	-	A	A	-	x
T. fimbriatum - **fransad stjälkröksvamp**	-	A	x	x	x

Tabell 3. Svampar i sandfältvegetation på kalkhaltigt underlag på några lokaler i södra Sverige. A: enligt Andersson (1950a); x: författarens noteringar.

sandstäppslokalerna i Skåne har skyddats genom reservatsbestämmelser. Mattiasson (l.c.) nämner en förestående reservatsbildning också i öländska Gårdby men till dags dato tycks denna inte vara genomförd. I detta sammanhang måste också frågan om lämpliga skötselplaner aktualiseras eftersom majoriteten av de svenska sandstäppslokalerna befinner sig i ett degenerationsstadium. De verkar övergå i den acidofila *Corynephorus*-dominerade vegetationen för att slutligen förvandlas till ljunghed. För sandstäppens fortbestånd på längre sikt är bete och en viss markomrörning (t.ex. genom plöjning) nödvändiga för att upprätthålla ett humusfattigt och kalkhaltigt ytlager, vilket torde utgöra förutsättningar för denna typ av vegetation (Mattiasson l.c., Nitare 1988).

Jag vill tacka Thomas Johansson vid länsstyrelsens i Kalmar län miljövårdsenhet för värdefull information.

Litteratur

Andersson, O. 1950a: Larger Fungi on Sandy Grass Heaths and Sand Dunes in Scandinavia. *Bot. Not. Suppl.* Vol. 2:2.

Andersson, O. 1950b: The Scanian Sand-vegetation - a Survey. *Bot. Not.* :145-172.

Dörfelt, H. 1974: Beiträge zur Pilzgeographie des hercynischen Gebietes. II. Reihe: Einige thermophile Elemente der Pilzflora. *Hercynia* N.F. Leipzig 11 (4):405-431.

Jeppson, J. & M. Jeppson 1991: Ölands svampflora, ett angeläget inventeringsobjekt. *Jordstjärnan* 12(1):37-43.

Jeppson, M. 1989: Svampar på Koster. Senhöstsvampar på sandmarker. *Jordstjärnan* 10(2):12-28.

Mattiasson, G. 1974: Sandstäpp. Vegetation, dynamik och skötsel. *Medd. fr. Avd. för Ekologisk Botanik*, Lunds Universitet 2:4.

Nitare, J. 1988: Skydd av hotade svampar, svenskt och internationellt arbete. *Jordstjärnan* 9(1):25-33.

Pettersson, B. 1965: Maritime Sands. I: The Plant Cover of Sweden. *Acta Phytogeographica Suecica* 50:105-110.

Selander, S. 1987: *Det levande landskapet i Sverige*. Bokskogen. Göteborg.

SVAMPFLORAN UNDER AVENBOK

Germund Tyler

Växtekologen Germund Tyler på Ekologiska institutionen vid Lunds universitet har i sina arbeten emellanåt återbesökt Olle Anderssons gamla "jaktmarker". Då Puggehatten hörde sig för om en artikel till detta nummer, blev resultatet en genomgång av arter knutna till ett ädellövträd på frammarsch.

Storsvampfloran under avenbok är förhållandevis dåligt känd. Ett skäl är att avenboken överallt inom sitt vidsträckta europeiska utbredningsområde sällan bildar rena bestånd eller ens dominerar trädskiktet. Men den pågående igenväxningen av förutvarande hagmarker har gynnat avenboken. Rena eller nästan rena bestånd förekommer numera på vissa håll i centrala och östra Skåne, liksom i västra Blekinge. Särskilt välutvecklad är avenboksskogen på Stenshuvud och på Stiby backe, men större ytor med dominerande avenbok finns också på södra Nävlingeåsen, i Gylleboområdet m.fl. platser. Ett vackert bestånd finns t.o.m. så nordligt som vid Målaskog öster om Ljungby, liksom i Halltorps hage på Öland.

Avenboken har inte så bestämda krav på hur marken skall vara beskaffad, även om den undviker rena mårpodsoler, där surhetsgraden och halten aluminiumjoner i markvätskan kan vara hög, liksom grövre, lätt uttorkande jordar. Dess storsvampflora är ofta betydligt mer nogräknad på markens kemiska och fysikaliska beskaffenhet och varierar därför med marktyp, beståndsålder, etc.

Ett större antal storsvamparter kan bilda ektomykorrhiza med avenboken. Några av dessa verkar i vårt land vara

helt eller nästan helt beroende av denna trädart, medan många andra också kan trivas med t.ex. bok, ek eller björk. Avenbokriskan (*Lactarius circellatus*) är ett typexempel på förstnämnda grupp, liksom troligen *Lactarius decipiens*, en föga uppmärksammad dubbelgångare till bokens sötriska (*L. subdulcis*). Med hasseln har avenboken hasselsoppen *Leccinum pseudoscabrum* gemensam, men det kan diskuteras om det här är fråga om en identisk form. Betydligt fler mykorrhizasvampar kan också förekomma med andra trädslag men är i Skåne vanligast under avenbok, t.ex. många arter trådskivlingar (*Inocybe* spp.), svart trumpetsvamp (*Craterellus cornucopioides*), kruskantarell (*Pseudocraterellus sinuosus*), lömsk flugsvamp (*Amanita phalloides*), liten fränskivling (*Hebeloma pumilum*), trattkremla (*Russula delica*) och äggkremla (*R. lutea*), liksom den brandgula riskan *Lactarius aurantiacus*.

Gemensamt för dessa arter är att de nästan inte alls uppträder på mark med mycket lågt pH och ogynnsamma näringsförhållanden. Avenbokens mykorrhizaflora på sådana lokaler består nästan enbart av "trivialare" arter, såsom pluggskivling (*Paxillus involutus*), laxskivlingar (*Laccaria laccata* och *L. amethystea*), senapskremla (*Russula ochroleuca*), vitgul flugsvamp (*Amanita citrina*) och rutsopp (*Xerocomus chrysenteron*). Dessa arter förekommer också allmänt i många andra skogsekosystem.

Det finns åtskilliga ved- och barknedbrytande svampar som man lättast hittar i just avenbokskog. Det gäller sidenmussling (*Crepidotus variabilis*), mycket allmän på nedfallna kvistar, liksom hjulbroskskivlingen (*Marasmius rotula*), men också mindre vanliga arter som *Mycena renati*, *Hydropus subalpinus*, *Xylaria polymorpha* och gifthätting (*Galerina marginata*). Lövförnan i avenbokskog är däremot oftast fattigare på storsvampar än t.ex. lövförna av bok eller ek. Det beror huvudsakligen på att den hinner brytas ned av andra mikroorganismer och smådjur innan de oftast senfärdiga storsvamparterna hinner kolonisera eller i varje fall bilda fruktkroppar.

Man kan fråga sig vad det är som gör att vissa storsvamparter har specialiserat sig på ett visst trädslag eller dess förna. Oftast kan man inte ge något entydigt svar, men många olika egenskaper hos både svampen och dess substrat kan spela en roll. För mykorrhizasvamparna kan det vara artspecifika rotutsöndringar som vissa arter reagerar på, men inte andra. Det kan också vara morfologiska egenskaper hos finroten eller svampmycelet som avgör om kontakt skall kunna etableras. För ved- och förnanedbrytare kan det vara såväl strukturegenskaper i materialet som specifika organiska föreningar som attraherar vissa svampar, men inte andra.

Men i allmänhet saknar vi alltjämt kunskaper om mekanismerna bakom värdväxt- eller substratpreferenser hos svampar. Vi vet heller egentligen ingenting om varför vissa arter är beroende av bestämda markegenskaper. Ett annat problem är att mycelutveckling och fruktkroppsbildning oftast inte sker synkront, utan fruktkropparna produceras med en viss fördröjning, ofta oregelbundet och till synes inte föutsebart. Långa observationsperioder är därför nödvändiga, om man med fruktkroppstaxering skall få ett godtagbart mått på artsammansättningen inom en lokal.

PROGRAM JAN. 1993 – JULI 1993

PUGGEHATTEN -

Mykologisk förening
Botaniska Museet, Östra Vallgatan 18, 223 61 Lund

Frågor, förslag eller kritik?

Kontakta någon av oss:

Ragnhild och Carl-Gustav Bengtsson	0413-314 74
Bernt Hägg	040-49 44 61
Ulf Olsson	046-516 82, 044-13 61 23
Ingemar Robertsson	0415-940 42
Sigvard Svensson	046-10 40 61, 046-11 07 16

SAMLINGSPLATS VID EXKURSIONERNA: P-platsen vid Landstinget i Lund

Kl 08.30 LÖRDAGAR
Kl 18.00 MÅNDAGAR

Man kommer lätt till landstingets parkeringsplats vid Baravägen 1 i Lund om man kör Norra Ringen, tar av vid Kävlingevägen (vid Monumentet) och kör in mot centrum. Första tvärgata på vänster sida är Baravägen.

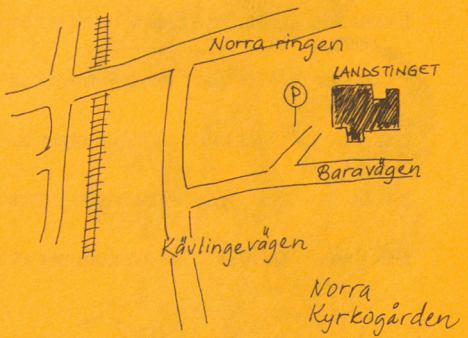

Tag loss bilagan och ha den lätt tillgänglig!

För alla exkursioner gäller att målen kan ändras, beroende på var svamptillgången är bäst. Så om Du tänker ansluta vid målet eller någonstans på vägen, ring för säkerhets skull till någon av kontaktpersonerna för överenskommelse om tid och mötesplats. Väl mött!

Kalendarium januari - juli 1993

Lördag 9 januari	Vinterexkursion utan förutbestämt mål. Ring för vidare information!
Lördag 6 februari	Vinterexkursion utan förutbestämt mål. Ring för vidare information!
Torsdag 25 februari	Årsmöte kl. 19.00. Se kallelse nästa sida.
Lördag 27 februari	Svampedag i Köpenhamn. Följ med på en trevlig och lärorik dag på Botanisk Auditorium, helt ägnad svamp och social samvaro. Ring om Du vill veta mer!
Lördag 6 mars	Vinterexkursion utan förutbestämt mål. Ring för vidare information!.
Lördag 3 april	Tidig vårexkursion.
Lördag 8 maj	Murklor och andra vårsvampar. Vi letar i Vombs fure bl.a.
Lördag 5 juni	Exkursion. - (Mer info i nästa nummer av Puggehatten).
Lördag 3 juli	Exkursion. - (Mer info i nästa nummer av Puggehatten).
Lördag 17 juli	Exkursion. - (Mer info i nästa nummer av Puggehatten).
Måndag 26 juli	Kvällsexkursion. - (Mer info i nästa nummer av Puggehatten)
Lördag 31 juli	Exkursion. - (Mer info i nästa nummer av Puggehatten).

Vinterexkursionerna genomförs i den mån vädret tillåter, men det ska vara mycket dåligt väder för att en exkursion ska ställas in. För information om detta och om mål: ring någon av kontaktpersonerna.

Tag loss bilagan och ha den lätt tillgänglig!

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE

Härmed kallas medlemmarna i Puggehatten Mykologisk Förening till ordinarie årsmöte torsdagen 25 februari1993 kl 19.00 i Botaniska museet, Ö. Vallgatan 18, Lund.

Ärenden enligt stadgarna

1. Val av mötesordförande och sekreterare.
2. Val av två justeringsmän att jämte ordföranden justera protokollet.
3. Frågan om mötet är behörigen utlyst.
4. Styrelsens verksamhetsberättelse och ekonomiska berättelse.
5. Revisorernas berättelse.
6. Frågan om ansvarsfrihet för styrelsen för föregående års förvaltning.
7. Beslut om antalet ledamöter i styrelsen.
8. Val av ordförande.
9. Val av övriga styrelseledamöter.
10. Val av revisor och revisorsuppleant.
11. Val av valberedning.
12. Fastställande av årsavgift för 1994.
13. Övriga ärenden.

Eftersits: Vi fikar och tittar på bilder från den gångna svampsäsongen, som bjöd på många sällsyntheter.

Tag loss bilagan och ha den lätt tillgänglig!

GOTT NYTT SVAMPÅR !

Tag loss bilagan och ha den lätt tillgänglig!

"HERBARIE-SPRÖDINGAR"

Revision av *Psathyrella*-materialet vid Lunds Botaniska Museum

Leif Örstadius

Med en varm hälsning till Olof Andersson redovisar Leif Örstadius preliminära resultat från sin undersökning av Psathyrella.

I slutet av år 1991 fick jag genom Per Lassens och Sigvard Svenssons vänlighet tillfälle att undersöka herbariematerialet av släktet *Psathyrella* (**sprödingar**) vid Lunds Botaniska Museum.

Något överraskande fanns det endast tjugo kollekter insamlade genom åren. På inte mindre än sjutton av konvoluten kunde jag notera att ansvarig insamlare var **Olof Andersson.** Detta är ett litet bevis på vem som ägnat mest tid åt mykologin i vårt sydligaste landskap.

(Den senaste nomenklaturen har använts.)

1. *Psathyrella corrugis* (Pers.:Fr.) Konr. & Maubl. (rödeggad spröding), 22.IX.1944, Blekinge, Ronneby, Brunnsskogen, leg. Olof Andersson.
2. *P. corrugis*, 9.X.1948, Skåne, Hyby, Bökeberg, leg. Olof A.
3. *P. corrugis*, 18.X.1948, Skåne, Tolånga, Anklam, leg. Olof A.
4. *P. corrugis*, 20.IX.1972, Skåne, Ö. Sönnarslöv, Oretorp, leg. Åke Uddling.
5. *P. fusca* (Schum.) A. Pears., sensu Lange, 7.X.1943, Skåne, ej närmare lokal, leg. Olof A.
6. *P. fusca*, 7.X.1943, lokal och insamlare saknas, borde vara Olof A.
7. *P. fusca*, 10.X.1943, Skåne, Österslöv, Bokenäset, leg. Olof A.
8. *P. fusca*, 1.X.1948, Halland, Fjärås, Rossared, leg. Olof A.
9. *P. fusca*, 4.X.1948, Halland, Dagsås, Öströö, leg. Olof A.
10. *P. fusca*, 14.X.1948, Skåne, Andrarum, Breabäck, leg. Olof A.
11. *P. fusca*, 19.X.1948, Skåne, Ravlunda, Brostorp-Knäbäck, leg. Olof A.
12. *P. fusca*, 20.X.1948, Skåne, Ravlunda, Brostorp-Knäbäck, leg. Olof A.
13. *P. fusca*, 2.X.1952, Skåne, Ö. Sönnarslöv, Maltesholm, leg. okänd.

14. *P. impexa* (Romagn.) Bon, 11.X.1948, Skåne, Hyby, Bökeberg, leg. Olof A.
15. *P. lacrymabunda* (Bull.:Fr.) Mos., (tårspröding), juli 1915, Blekinge, Vämö, leg. J. Eriksson.
16. *P. maculata* (Parker)A.H. Smith, 30.IX.1945, Skåne, Balkåkra, Marsvinsholm, leg. Olof A.
17. *P. maculata*, 12.IX.1946, Halland, Getinge, Fröllinge, leg. Olof A.
18. *P. maculata*, 11.X.1949, Skåne, Kastlösa, Kadesjö, leg. Olof A.
19. *P. maculata*, 12.IX.1954, Småland, Stenbrohult, Diö, leg. Olof A.
20. *P. obtusata* (Pers.:Fr.)A.H. Smith, 19.X.1952, Skåne, Röddinge, Slagarp, leg. Olof A.

Trots att Olof knappast hunnit ägna så mycket tid åt släktet *Psathyrella*, har han skickligt bestämt de flesta kollekterna rätt. Kunskapen om släktet var dessutom begränsad på 40- och 50-talen jämfört med dagens.

Litteratur

Petersen, J.H. & Vesterholt, J. 1990: *Danske storsvampe. Basidiesvampe.* Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A.S., Köpenhamn.

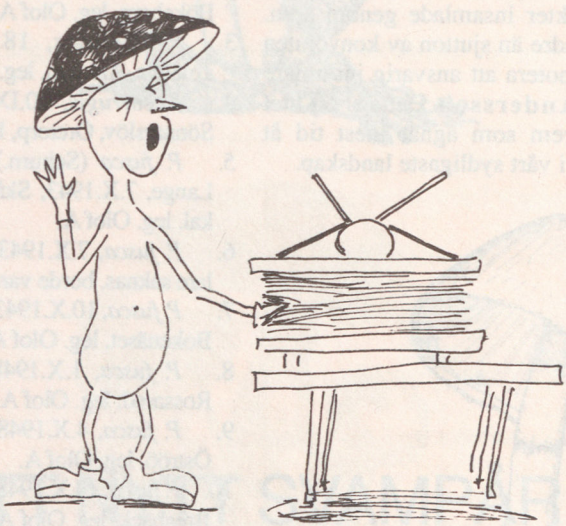

SKÅNSKA SVAMPLOKALER

Lövestads åsar

Ingemar Robertsson

I serien "Skånska svamplokaler" har jag denna gång valt att presentera en plats som Olof Andersson har besökt vid många tillfällen redan på 1950-talet. I samband med att sammanställningen av exkursionslokaler till SMF-veckan gjordes 1988 hade han den stora vänligheten att bidraga med fynduppgifter, bl.a. från denna lokal.

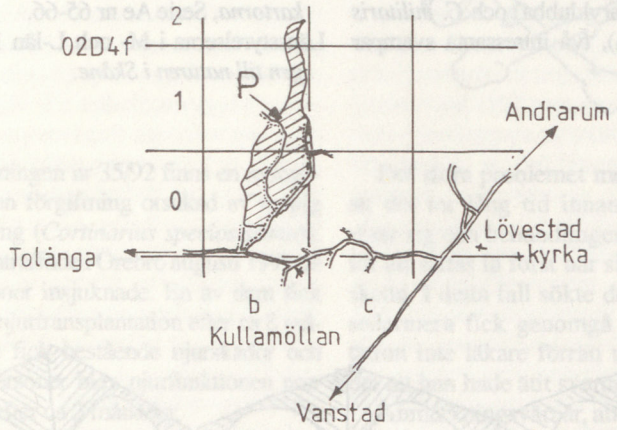

Lokal: Lövestads åsar, Lövestad sn
Top. kartblad: 02D Tomelilla SV
Lokal-ID: 02D4fSO-1
Vägbeskrivning: Kör österut från Sjöbo på väg 11. Tag av norrut i Anklam via Vanstad till Lövestad. Precis före Lövestad svänger man åt vänster mot Tolånga. 600 m efter väderkvarn på vänster hand skall man ta till höger in på "Brotorpavägen" och fortsätta in i skogen.
Jordart/ Geologi: Området består av två delvis sammanhängande åsnät, som bildar ett kuperat landskap med 10 - 20 m höga rullstensåsar och mellanliggande, djupa, ibland torvfyllda åsgropar. Jordarten är en stenig-sandig grus med hög halt av alunskiffer.
Vegetation: Skogen är mest en rik ängsbokskog med inslag av ask, ek, avenbok, lönn, körsbär, björk och alm. Uppe på åskrönen är det näringsfattigare och nere i groparna rikare. Delvis har området samma vegetation som vid sekelskiftet, men här bedrivs ett rationellt skogsbruk, så det finns inte många riktigt gamla eller döda träd kvar. Skogsbingel, gulplister, ramslök och månviol är exempel på växter som här indikerar näringsrika förhållanden. Näringskrävande växter finns i regel på de fuktigare områdena vid foten av sluttningarna medan

det uppe på åskrönen kan finnas kruståtel och harsyra som markerar mager mark.

I anslutning till skogen finns en del betesmarker med slån, hagtorn och nyponbuskar. Här finns några av de vanligare vaxskivlingsarterna.

Svampar: I skogen är tickorna *Antrodiella hoehnelii* (strävticka), *A. semisupina* (glasticka) och *Physisporinus sanguinolentus* (sårticka) inte ovanliga. *Boletus pulverulentus* (bläcksopp), *B. queletii* (flamsopp) och *Porphyrellus porphyrosporus* (dystersopp) är tre ovanliga soppar som är rapporterade härifrån. *Cordyceps entomorrhiza* (grå larvklubba) och *C. militaris* (röd larvklubba), två intressanta svampar som parasiterar på larver och puppor av skalbaggar resp. fjärilar, är hittade här. *Mutinus caninus* (liten stinksvamp) är fläckvis vanlig och *Xylaria carpophila* (ollonhorn) brukar finnas i stora mängder. Ytterligare några exempel på fynd härifrån är *Phylloporus rhodoxanthus* (skivsopp), *Inocybe cookei* (gultråding), *I. geophylla* (sidentråding) och *I. asterospora* (stjärntråding).

Litteratur

Andersson, O. 1956: Three rare or little known Boletes in Sweden. *Friesia*:V 3-5.

Daniel, E. 1986: *Beskrivning till jordartskartorna*, Serie Ae nr 65-66.

Länsstyrelserna i M- och L-län 1979: *Vägen till naturen i Skåne*.

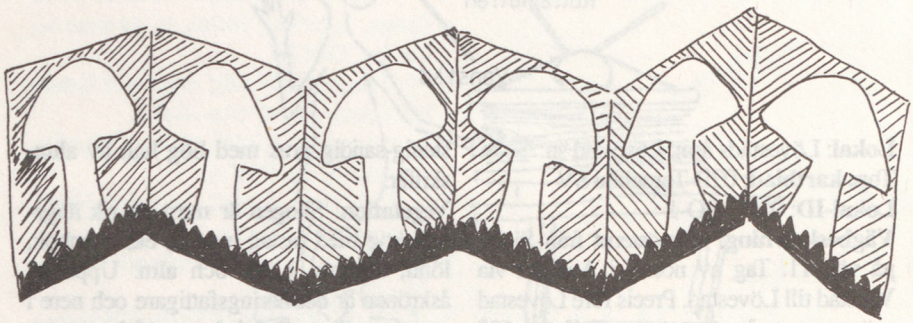

Massmediala Mykologiska Faktafynd

SVAMPGIFT

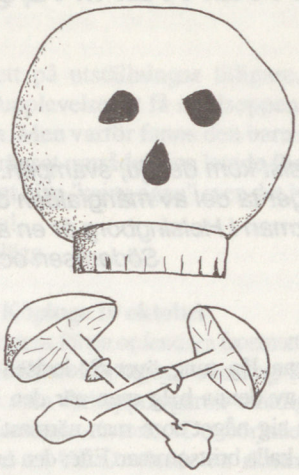

I Läkartidningen nr 35/92 finns en redogörelse för en förgiftning orsakad av toppig giftspindling (*Cortinarius speciosissimus*). Det hela inträffade i Örebro augusti 1991 då fem personer insjuknade. En av dem fick genomgå njurtransplantation efter ca 8 månader, två fick bestående njurskador och hos två personer blev njurfunktionen normal först efter ca 2 månader.

Giftet som orsakade förgiftningen heter orellanin och finns också i orangebrun giftspindling (*C. orellanus* ; därav namnet). Eventuellt kan också intag av gulbandad spindling (*C. gentilis*) och gulbrun giftspindling (*C. limonius*) leda till förgiftning. Giftet har i andra förgiftningsfall kunnat påvisas i blod och njurar upp till 11 resp. 13 dagar efter intaget av svamp.

Uppskattningsvis 40 % av de rapporterade förgiftningsfallen med *C. orellanus* och 55 % av fallen med *C. speciosissimus* leder till kvarstående njurskador. Även om jämförbara mängder svamp äts, så kan känsligheten variera hos olika individer så att skadorna kan bli olika stora.

Det stora problemet med detta gift är att det tar lång tid innan förgiftningen visar sig och behandlingen kommer därför att sättas in först när skadan redan är skedd. I detta fall sökte den person som sedermera fick genomgå njurtransplantation inte läkare förrän nio dagar efter det att han hade ätit svampen.

Anmärkningsvärt är, att dessa fem personer enligt egen uppgift hade ätit blandsvamp bestående av trattkantarell (*Cantharellus tubaeformis*), kantarell (*Cantharellus cibarius*) och blek taggsvamp (*Hydnum repandum*). Det är i det närmaste obegripligt, hur man kan förväxla dessa tre matsvampar med toppig giftspindling, men det ger onekligen en tankeställare: man får uppenbarligen vara ytterst försiktig i olika sammanhang med att säga att det inte finns någon giftig förväxlingssvamp, inte ens när det gäller så till synes lätt igenkännliga matsvampar som de tre här nämnda.

Ingemar Robertsson

INVENTERINGSHELG PÅ SÖDERÅSEN

Bengt Hertzman

Till sist kom den ju, svampen. Turligt nog fick höstens bägge inventeringsläger ta del av mångfalden och många intressanta fynd gjordes. Bengt Herzman i Helsingborg är en av initiativtagarna till inventeringshelgerna på Söderåsen och summerar här årets läger.

Dimman låg tung över Söderåsen större delen av denna helg men när den lättade infann sig något som man närmast skulle kunna kalla brittsommar. Efter den extrema torkan verkade höstens svampsäsong kulminera vid denna tid och de omkring 60 mer eller mindre svampkunniga personer som samlades de båda dagarna blev mer än nöjda med de fynd som gjordes. Medlemmar från Puggehatten, naturskyddsföreningarna i Helsingborg, Höganäs och Klippan samt Göingebygdens biologiska förening klängde och klättrade omkring i sluttningarna vid Nackarp, Härsnäs, Uggleröd, Skäralid´och på Jällabjär. Svampfynden underströk dessa branters kvaliteer när det gäller lövskogssvampar. Till godbitarna hörde en rad kremlor,*Russula curtipes*,*R.brunneoviolacea*, **mångfärgad kremla** (*R. romellii*), **brunkremla** (*R. mustelina*), **mörkeggad stinkkremla** (*R. illota*), **rödfotad läderkremla** (*R. olivacea*) och **gulskivig brokkremla** (*R. grisea.*). Vidare **koralltaggsvamp** (*Hericium coralloides*), **svartfjällig musseron** (*Tricholoma atrosquamosum*), **stor klubbsvamp** (*Clavariadelphus pistillaris*).

Bergbestigningsmeriter är en klar fördel i dessa trakter och när undertecknads grupp klängde i ett av de brantaste partierna vid Uggleröd gjordes ett av helgens roligaste fynd. Vi hade precis fört in **panterflugsvamp** (*Amanita pantherina*) och **lömsk flugsvamp** (*A. phalloides*) i inventeringsprotokollet när vi upptäckte en grupp märkliga flugsvampar som gav intryck av kamskivlingar. Men de visade sig ha ring och doftade sötaktigt äckligt. Hattfärgen var beige eller isabella. Vi stod inför det första fyndet av *Amanita eliae* i landet. Det förstod vi dock först något senare. Även puggehatt Hägg tyckte – "Vadå, det är ju bara en kamskivling". Isabellflugsvamp skulle kunna vara ett passande svenskt namn.

I övrigt värt att notera var fynd av **dadelvaxskivling** (*Hygrocybe spadicea*) vid Uggleröd, Nackarp och Jällabjär. **Tvåfärgsnopping** (*Entoloma dichroum*) i Uggleröd var kanske vackrast bland helgens fynd.

Branterna i Skäralid är så nära en urskog det går att komma i Skåne och de visade bl.a. upp **kopparröd stensopp** (*Boletus pinophilus*), **druvfingersvamp** (*Ramaria botrytis*), *Ramaria sanguinea* och **gulnande vaxskivling** (*Hygrophorus crysodon*).

Som helhet en lyckad helg med en massa trevliga människor och svampar och ytterligare en bit i pusslet Skånes svampar.

SEDAN SIST

Genarp - Häckeberga 7 september
Årets sista kvällsexkursion gick till Genarp i området mellan Genarp och Häckeberga söder om "Skåneleden". Endast sex deltagare var intresserade i torkan. Även om det kommit mycket regn räcker det liksom inte till när det har varit så genomtorrt. Vi hittade en del "matsoppar" men artlistan blev kort och innehöll bara vanliga bokskogsarter. **Strumpspindling** (*Cortinarius torvus*) tillhörde dem. Mörkret infann sig fort och de sista arterna fick bestämmas i ljuset från bilstrålkastarna.
Bernt Hägg

Fulltofta 12 september
Denna dag gick turen till naturreservatet Fulltofta för att se vad där finns för arter innan man totalavverkar ekarna. Det är så många som tror att ett naturskyddsområde är skyddat men så är det inte. Hans Larsson från Hörby Naturvårdsförening visade oss runt i reservatet.

Vi hittade ett hundratal arter. **Fläckkantarell** (*Cantharellula umbonata*), **hasselsopp** (*Leccinum pseudoscaber*), **skogsriska** (*Lactarius trivialis*) och **dadelvaxskivling** (*Hygrocybe spadicea*) var de arter som tilldrog sig största intresset före fikat. *H. spadicea* är en sällsynt vaxskivling men fanns i många exemplar i beteshagen. Denna art tillsammans med många andra arter, både kärlväxter och svampar, visade naturreservatets kvalitet och existensberättigande.

Efter en solig fika flyttade vi till ett alkärr där vi fann massor av vackra **violett sidentråding** (*Inocybe geophylla* var. *lilacina*). Här hittades också många **alsoppar** (*Gyrodon lividus*), en art jag bara sett på utställningar tidigare. Det var en upplevelse att få se alsoppen ute i naturen. Men varför fanns den bara inom ett begränsat område? Jag letade förtvivlat för att hitta "mina egna" men det lyckades inte!
Bernt Hägg

Gärds Köpinge 10 oktober
Efter höstens första ordentliga frostnatt, träffades vi i Gärds Köpinges kronoskog. Dagen var fin men förhoppningarna måttliga på grund av frost och torka. Det började trevligt med att Ulf O. visade en **skumticka** (*Spongipellis spumeus*), som han hade hittat på en lönn vid Lilla Abusa utanför Södra Sandby.

Kronoskogen består till stor del av tall planterad på 30-talet. Där är även inslag av ek, björk och gran. Marken är tydligen ganska kalkrik eftersom vi hittade mycket **grynsopp** (*Suillus granulatus*) samt att inslaget av druvfläder i buskvegetationen är förhållandevis litet. Druvflädern brukar trivas i denna typ av skog när försurningen tilltar.

Vi hittade många andra arter av soppsvampar. **Brunsopp** (*Xerocomus badius*) var vanligast. Det fanns rikligt med kremlor: **Sienakremlan** (*Russula puellaris*) (har gula band på foten och hela svampen gulnar); **blodkremla** (*R. sanguinea*) (skarp smak, lite nedlöpande skivor, röd fot och hatt); **sillkremla** (*R. xerampelina* coll.) (har brun märg och är kamrad i foten); **jodoformkremla** (*R. turci*) (luktar jod vid fotbasen och har ej slemmig hatt, vilket skiljer ut den från R. amethystina); **tegelkremla** (*R. decolorans*) (har speciell hattfärg som sällan ändras, foten grånar); **vinkremla** (*R.*

obscura) (grånar och har en hattfärg som påminner om rödvin); Något som till form och färg liknade **grön äggkremla** (*R. olivascens*), men som efter smakprov visade sig vara **senapskremla** (*R. ochroleuca*). Den gröna äggkremlan är mild i smaken; **svedkremla** (*R. adusta*) (rodnar inte, har mild smak och luktar som gamla vinfat); **grönkremla** (*R aeruginea*) (som jag själv tror är två varieteter, en knuten till björk och en som man hittar i rena granplanteringar); **fagerkremla** (*R. lepida* auct.) (smakar blyertspenna och har röd fot med mycket fast kött).

Förutom kremlorna kan nämnas att vi bl. a. hittade **purpurhätta** (*Mycena purpureofusca*) (som har mörk hatt och skivor med svart egg), **dvärgmusseron** (*Tricholoma inocybeoides*) samt **stjärntråding** (*Inocybe asterospora*). - Ett stort tack till ledare och deltagare för en givande och trevlig dag.
Mats Karlsson

Skälderviken 24 oktober

Ett par plusgrader och lätt regn mötte oss åtta som vandrade ut bland dynerna strax söder om Ängelholm. Av rena dynsvampar syntes dock inte ett spår; senhösten har än så länge varit för torr och kall.

På en drivvedshög på stranden växte både **klyvporing** (*Schizopora paradoxa*), **vinterticka** (*Polyporus brumalis*) och **strumpticka** (*P. varius*). Hemkommen tittade jag närmare på vedbiten med klyvporingen och upptäckte att den hade sällskap med **slungboll** (*Sphaerobolus stellatus*) i ena kanten.

I övrigt var det väldigt gott om hättor, bl. a. hittades hela tre olika variteter av **flåhätta** (*Mycena epipterygia*). Totalt noterades knappt 50 arter.
Sigvard Svensson

Rapporter från svamputställningen, inventeringslägret i Degeberga och vinterexkursionerna kommer i nästa nummer.

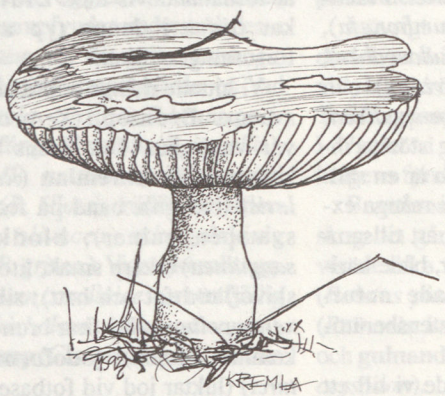

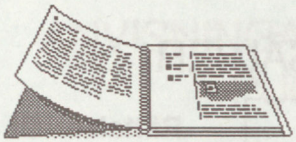

BOKANMÄLNINGAR

The non-lichenized pyrenomycetes of Sweden

Ove E. Eriksson 1992

SBT-förlaget, Ö. Vallgatan 18, 223 61 Lund

208 sidor, pris 80 kronor (+porto 20 kr).

Som titeln anger är detta alltså en förteckning över de ascomyceter som på svenska kallas kärnsvampar. Disksvamparna ingår således inte , ej heller sådana svampar som ingår i lavar.

Arterna förtecknas i bokstavsordning efter släkte. Dessutom finns för varje art uppgift om kända substrat, i vilka landskap den påträffats samt referenser m.m., allt mycket föredömligt ordnat. Dessutom finns en separat växtförteckning där det anges vilka svampar som är kända från respektive växt.

Detta är den första förteckningen i sitt slag sedan 1849 (!) varför den givetvis är efterlängtad. Den kommer säkert att stimulera många av oss till fördjupade ansträngningar att leta efter ascomyceter. Jag tycker det är en klar fördel att arterna förtecknats i bokstavsordning. Det går på några sekunder att finna den art man söker. Positivt är också att ett stort antal synonymer förtecknats vilket ytterligare underlättar sökandet i den snårskog av namn som finns. Substratförteckningen stimulerar också den till vidare studier.

När det gäller arternas förekomst i olika landskap, tycker jag att författaren varit alltför försiktig. Fynd av många vanliga arter saknas för Skåne. Som exempel kan nämnas att av de 50 arter som jag påträffat inom Helsingborgs kommun är endast 25 angivna i förteckningen som påträffade i Skåne. Bland dessa kärnsvampar finns sådana ytterst vanliga arter som cinnobergömming och björkdyna. Dessa finns t.ex. med i artlistan från SMF-veckan i Röstånga 1988 något som inte beaktats. Såvitt jag kan förstå omfattar förteckningen endast belagda fynd och fynd publicerade av en begränsad krets av forskare. Likaså beklagar jag avsaknaden av frekvensuppgifter. Vid ett samtal med författaren menade han, att han inte hade tillräckligt underlag för sådana. Jag tycker nog, att man i ett verk som detta bör ange frekvenser. Samtidigt bör man naturligtvis eventuellt ange att de är osäkra på grund av få belägg eller få uppgifter om förekomst. Det är enligt min mening en av vägarna att snabbt få kunskaper på området: då reagerar de som kanske vet bättre och lämnar rapporter om sina fynd i mykologiska facktidskrifter.

Mitt slutomdöme om boken är, att den, trots de påtalade bristerna, fyller ett stort tomrum. Tidigare har i varje fall vi amatörer famlat i ett kompakt mörker när det gällde förekomsten av pyrenomyceter i Sverige. Nästa stora steg som vi väntar ivrigt på är en examinations"flora". När kommer den?

Sven-Åke Hanson

PUGGEHATTEN SÄLJER

Nu är svampsäsongen här!

KÖP DANSKE STORSVAMPE NU

Du läste väl recensionen av denna oumbärliga fälthandbok i Puggehatten 1/91?
Nycklarna utgår i första hand från karaktärer som är synliga för blotta ögat eller med hjälp av lupp, och mikroskopiska karaktärer tas med först då det krävs för säker bestämning.
Det billiga och snabba sättet: Kom till Botaniska muséet (Sigvard) och handla kontant. Kostnad: 280 kr. Om du vill vara säker på att boken inte är tillfälligt slut, eller om Du vill titta in dagtid, är det säkrast att ringa först, tel 046 -10 40 61.
Det dyra och långsamma sättet: Betala in 280 kr för boken + 35 kr för porto och emballage (= 315 kr) på Puggehattens postgiro 12 10 34-3. Då tar leveransen 2-3 veckor. Kom ihåg att ange tydlig adress på postgiroblanketten.

Rättelser till Danske Storsvampe

Även solen har sina fläckar, och det finns ett antal små tryckfel i denna utmärkta fälthandbok. Många av dessa har författarna hittat, och en rättelselapp har givits ut. Vi ser numera till att denna medföljer vid köp, men om Du köpt Danske Storsvampe och inte fått tillgång till rättelserna kan Du skicka ett **frankerat kuvert med din egen adress** till Puggehatten, så får du lappen med posten.

PLASTASKAR TILL SALU

WWF

Att få hem sin insamlade svamp i bestämningsbart skick och utan att blanda olika insamlingar och arter är inte alltid så lätt, särskilt om man gillar att leta efter små och bräckliga svampar som snabbt torkar ut. Nu kan Du genom Puggehatten köpa behändiga insamlingsaskar (med lock) i genomskinlig hårdplast och till ett överkomligt pris. Askarna kan användas många, många gånger och är lätta att diska.
De finns i fyra storlekar:

1. 76 x 55 x 22 mm. **Pris:** 2:-/st.
2. 122 x 82 x 22 mm. **Pris:** 6:-/st.
3. 122 x 82 x 52 mm. **Pris:** 7:-/st.

Kontakta Sigvard på Botaniska Museet (046 - 10 40 61) för överenskommelse om hämtning eller postförsändelse.

ANVISNINGAR TILL FÖRFATTARE I PUGGEHATTEN

Artiklar eller notiser
bör vara skrivna på svenska. De godtages för publicering efter granskning av redaktionen eller av redaktören utsedd fackgranskare.

Manuskript
bör vara maskinskrivna med dubbelt radavstånd eller inlämnade som textfiler på diskett (5,25" eller 3,5"). Bifoga alltid utskrift.

Artnamn
Förf. får själv välja om svenska eller vetenskapliga (latinska) namn skall användas. Tag dock med både svenskt och latinskt namn, i görligaste mån även auktor, första gången en art nämns. Ange vilken flora eller vilket verk som följs vid namngivningen.

Referenser
Hänvisningar till artiklar i tidskrifter och böcker anges med författare och årtal: 'Lundqvist m fl, 1987'. Ibland kan det vara lämpligt att ange sidor.

Litteratur
I slutet av artikeln anges referenserna i alfabetisk ordning enligt följande exempel (Boktitlar och tidskrifters namn *kursiveras*) :
Andersson, O. 1990: Stinksvampsläktet Mutinus i Norden. *Svensk. Bot. Tidskr. 84* : 167-178
Lundqvist, N. & Persson, O. 1987: *Svenska svampnamn*. Svenska botaniska föreningen, Stockholm.
Ryman, S. & Holmåsen, I. 1984: *Svampar / En fälthandbok*. Interpublishing, Stockholm.

Illustrationer
Original till teckningar bör utföras i tusch i ungefär dubbel skala.

Korrektur
utsänds till författare för noggrann granskning och markering av alla fel.

Innehåll

57 Puggehatten Gratulerar!
58 Svamp-Olle 80 år
59 Sandstäppens svampar
65 Svampfloran under avenbok
67 "Herbarie-sprödingar"
69 Skånska svamplokaler: Lövestads åsar
71 Svampgift
72 Inventeringshelg på Söderåsen
73 Sedan sist
75 Bokanmälningar
76 Puggehatten säljer

ISSN 1100–7109